

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

چرا سرمایه‌گذاری در جهان در معرض تهدید است؟

طی دهه‌های گذشته، بهای ماشین‌آلات و تجهیزات در مقایسه با بهای عمومی کالاها، افت بیشتری داشته که علت اصلی آن افزایش تجارت و ارتقاء فناوری است که منجر به افزایش کارایی در تولید کالاهای سرمایه‌ای شده است. بررسی‌ها و مطالعات انجام شده در فصل سوم گزارش چشم‌انداز اقتصاد جهان صندوق بین‌المللی پول منتشر شده در ۳ آوریل ۲۰۱۹ نشان می‌دهد که محرک مهم سرمایه‌گذاری در معرض خطر افزایش تنش‌های تجاری و کاهش رشد بهره‌وری است که می‌تواند کاهش قیمت‌نسبی ماشین‌آلات و تجهیزات را تحت تاثیر قرار داده و در نهایت باعث عقب‌نگه داشته‌شدن رشد سرمایه‌گذاری شود.

فروردین ۱۳۹۸

ممکن است تصور این موضوع دشوار باشد که در سال ۱۹۸۴ هزینه خرید یک کامپیوتر ۵۱۲ کیلوبایتی بیش از ۲۸ هزار دلار بود ولی امروز می توان کامپیوتری با توان به مراتب بالاتر را به بهای کمتر از ۳۰۰ دلار خریداری کرد.

طی دهه های گذشته، بهای ماشین آلات و تجهیزات در مقایسه با بهای عمومی کالاها، افت بیشتری داشته که علت اصلی آن افزایش تجارت و ارتقاء فناوری هاست که منجر به افزایش کارایی در تولید کالاهای سرمایه ای شده است. این امر به کشورهای جهان کمک کرد تا سرمایه گذاری آنها رشد کرده و استانداردهای زندگی جوامع آنها هم بهبود یابد.

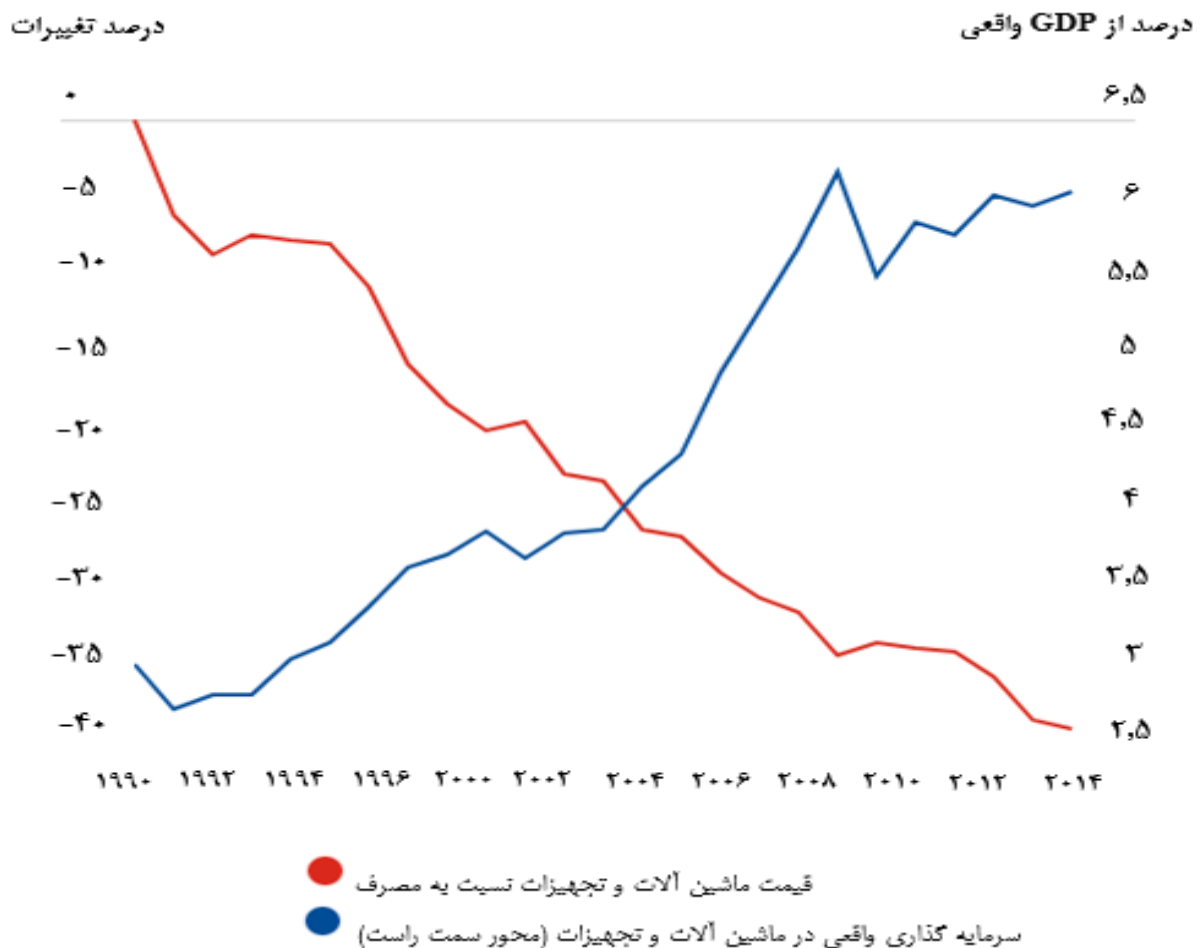
بررسی ها و مطالعات انجام شده در فصل سوم گزارش چشم انداز اقتصاد جهان صندوق بین المللی پول منتشر شده در ۳ آوریل ۲۰۱۹، نشان می دهد که محرک مهم سرمایه گذاری در خطر افزایش تنش های تجاری و کاهش رشد بهره وری است که می تواند کاهش قیمت نسبی ماشین آلات و تجهیزات را تحت تاثیر قرار دهد و در نهایت باعث عقب نگه داشته شدن رشد سرمایه گذاری شود. یافته های مزبور، از منظر دیگری ضرورت کاهش موانع تجاری و احیاء تجارت، را مطرح می کند.

تنش های تجاری و رشد کم بهره وری باعث کند شدن کاهش قیمت نسبی ماشین آلات و تجهیزات و در نتیجه کاهش رشد سرمایه گذاری در جهان می شود.

تجارت و فناوری محرک قیمت های نسبی ماشین آلات و تجهیزات هستند

از سال ۱۹۹۰، قیمت ماشین آلات و تجهیزات در مقایسه با قیمت کالاهای مصرفی تا میزان ۶۰ درصد در اقتصادهای پیشرفته و تا حدود ۴۰ درصد در اقتصادهای در حال توسعه و بازارهای نوظهور، کاهش یافت. بیشترین کاهش مربوط به افت قیمت تجهیزات کامپیوتری بود که از سال ۱۹۹۰ حدود ۹۰ درصد تنزل داشت. کاهش مزبور در مقایسه با قیمت های نسبی سایر دارایی های سرمایه ای مانند مسکن و سازه های تجاری که نزدیکی بیشتری با سطوح قیمت مصرف دارند، چشمگیر بود.

نمودار ۱- روند تغییر قیمت نسبی ماشین آلات و تجهیزات و نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی در اقتصادهای در حال توسعه و بازارهای نوظهور ۲۰۱۴-۱۹۹۰

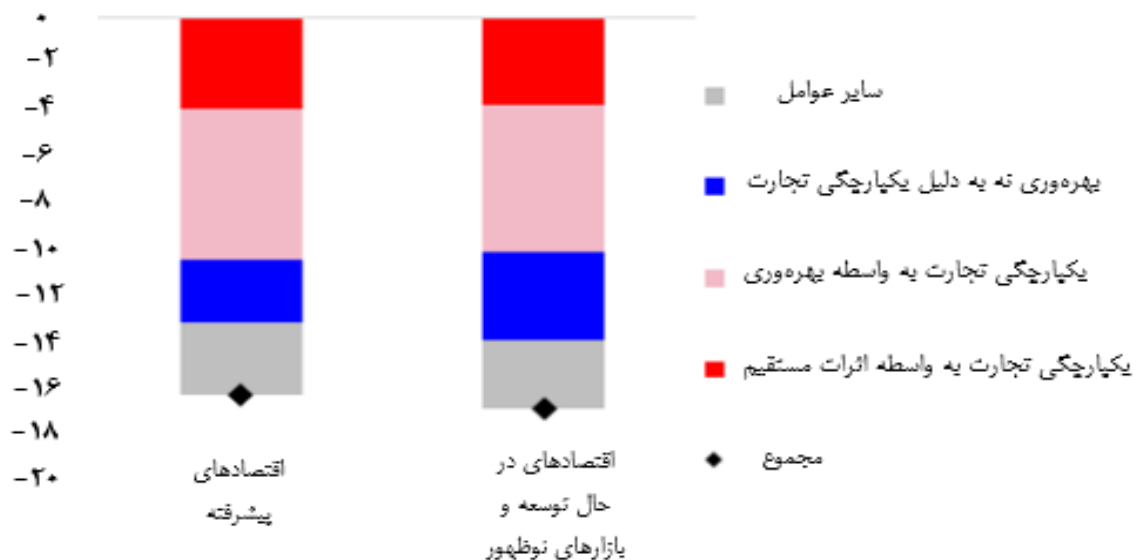
منبع: جدول جهانی Penn نسخه شماره ۹ و محاسبات IMF

بررسی های انجام شده با استفاده از داده های قیمتی مربوط به ۴۰ اقتصاد در بیش از ۳۰ بخش، نشان می دهد که تنش های تجاری مهم ترین عامل افت قیمت های ماشین آلات و تجهیزات نسبت به قیمت مصرف است. رقابت بیشتر از سمت بازارهای خارجی موجب کاهش بهای کالاهای سرمایه ای تولید داخلی و عاملی برای افزایش بهره وری آنها شد.

از طریق این دو کانال، سهم تجارت در کاهش قیمت ماشین آلات و تجهیزات در بازه زمانی ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۱ به بیش از ۶۰ درصد رسید. رشد سریع تر بهره وری در تولید کالاهای سرمایه ای از منابع غیرتجاری هم به کاهش بیشتر قیمت ها، کمک کرد.

همان طور که در نمودار ۲ نشان داده شده، توسعه و تعمیق یکپارچگی در تجارت، بیشترین تاثیر را در افت قیمت های ماشین آلات و تجهیزات در دوره مورد بررسی داشته است.

نمودار ۲- مشارکت در تغییر قیمت‌های نسبی تولیدکننده کالاهای سرمایه‌ای ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۱- درصد

منبع: محاسبات IMF

قیمت‌های نسبی محرک سرمایه‌گذاری

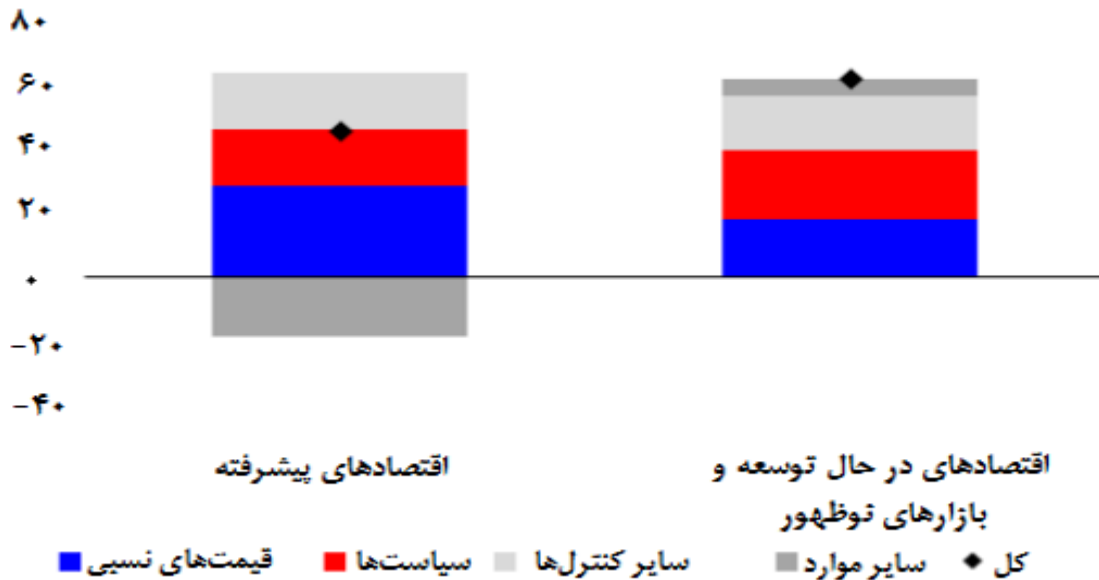
افت قیمت کالاهای سرمایه‌ای در مقایسه با قیمت مصرف، به نوبه خود باعث تقویت قابل توجه سرمایه‌گذاری واقعی شد. مدل استفاده شده در مطالعه اخیر صندوق بین‌المللی پول، بر اساس این فرضیه است که کاهش در قیمت نسبی سرمایه‌گذاری به علت کاهش تعرفه‌های کالاهای سرمایه‌ای یا تقویت راندمان تولید کالاهای سرمایه‌ای است که در نهایت موجب افزایش دائمی و قابل توجه نرخ‌های واقعی سرمایه‌گذاری، شده است. مطالعه مذکور نشان داده است که کاهش یک واحد درصدی تعرفه کالاهای سرمایه‌ای، منتج به افزایش ۰,۴ واحد درصدی سرمایه‌گذاری می‌شود.

تجزیه و تحلیل تجربی آشکار کرد که به طور متوسط برای اقتصادهای در حال توسعه و بازار نوظهور، تقریباً یک سوم از افزایش نرخ سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و تجهیزات طی سه دهه گذشته مرتبط با ارزان‌تر شدن کالاهای سرمایه‌ای در مقایسه با کالاهای مصرفی است و مابقی مربوط به تقویت سیاست‌های کلان اقتصادی و سایر عوامل است. برخی کارشناسان کند شدن کاهش قیمت نسبی سرمایه‌گذاری طی ده سال گذشته را به رشد ضعیف سرمایه‌گذاری از زمان بروز بحران‌های مالی جهانی، نسبت می‌دهند.

بخش مهمی از افزایش نسبت سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل به تولید ناخالص داخلی توسط افت سریع قیمت کالاهای سرمایه‌ای توضیح داده می‌شود (نمودار ۳).

نمودار ۳- مشارکت قیمت‌های نسبی در افزایش سرمایه‌گذاری ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل

۱۹۹۴-۱۹۹۰ به ۲۰۱۴-۲۰۱۰

منبع: محاسبات IMF

تقویت تجارت

یافته‌های مطالعه صندوق بین‌المللی پول لزوم استمرار پویایی تجارت و اینکه تجارت باعث کاهش قیمت کالاهای سرمایه‌ای شده و باعث تشویق سرمایه‌گذاری واقعی می‌شود، را تأیید و پشتیبانی می‌کند.

میانگین تعرفه کالاهای سرمایه‌ای در بازارهای نوظهور حدود ۴ درصد و در کشورهای در حال توسعه کم‌درآمد حدود ۸ درصد است لذا بنظر می‌رسد همچنان امکان کاهش بیشتر موانع تجاری وجود دارد. در کشورهای با درآمد کمتر، پیروی از الزامات مربوط به موافقت‌نامه تسهیل تجارت سازمان تجارت جهانی می‌تواند هزینه‌های تجاری غیرتعرفه‌ای را تا حدود ۱۵ واحد درصد کاهش دهد که معادل کاهش ۱۵ واحد درصدی تعرفه است.

برای کل اقتصادهای جهان، اجتناب از اعمال روش‌های حمایت‌گرایانه و احیاء آزادسازی تجارت، به استمرار روند کاهش قیمت نسبی کالاهای سرمایه‌ای کمک خواهد کرد، باعث تقویت بی‌نظیر رشد سرمایه‌گذاری در اقتصادهای پیشرفته خواهد شد و در نهایت از تعمیق سرمایه‌ای که همچنان کشورهای در حال توسعه نیاز بالایی به آن دارد، پشتیبانی خواهد کرد.

معاونت بررسی های اقتصادی

پشتیبانی از نوآوری در بخش تولید کالاهای سرمایه‌ای هم در اقتصادهای پیشرفته و هم در اقتصادهای در حال توسعه و بازارهای نوظهور، موضوع مهمی است. سیاست‌هایی که باعث تشویق تحقیق و توسعه، کارآفرینی و انتقال فناوری می‌شوند به همراه افزایش سرمایه‌گذاری در بخش تحصیل و آموزش و زیرساخت عمومی، همه به این موضوع کمک خواهند کرد.

در این میان، سیاست‌گذاران می‌باید به نحوه اثرگذاری افت قیمت کالاهای سرمایه‌ای بر وضعیت شاغلان این صنایع بویژه با تحولات فناوری اخیر در رابطه با توسعه اتوماسیون، هم توجه داشته باشند و پیش‌بینی‌های لازم را در خصوص توسعه شبکه‌های تامین اجتماعی، بازآموزی، ایجاد مهارت و تسهیل جابجایی نیروی کار، بعمل آورند.